Utfyllende regler til Arbeids- og velferdsetatens anvendelse av forskrift om arbeidsrettede tiltak.

Oppdatert 12. desember 2012

Generelt

Utfyllende regler er gitt av Arbeids- og velferdsdirektoratet for å veilede etaten i forhold til anvendelsen av tiltaksforskriften, herunder tolkning og skjønnsutøvelse. Utfyllende regler angir hvordan bestemmelsene i forskriften kan operasjonaliseres i kravspesifikasjoner, rutiner og skjema.

Det er også gitt supplerende bestemmelser som utfyller forskriften og presiserer fullmaktsforhold.

Utfyllende regler til Kapittel 1 Fellesbestemmelser

§ 1-3 Vilkår for deltakelse i tiltak

Arbeidsrettede tiltak kan tildeles etter en individuell vurdering av behovet for bistand for å styrke mulighetene til å skaffe og/eller beholde arbeid.

Tildeling av tiltak skal som hovedregel følge utfallet av en behovsvurdering eller arbeidsevnevurdering. Unntaket gjelder sykmeldte arbeidstakere som gjennomfører tiltak knyttet til arbeidsgivers tilretteleggings- og oppfølgingsansvar. Dette er nærmere omtalt i vedlegg til retningslinjene for § 14a vedtak.

Et arbeidsrettet tiltak bør som hovedregel være nødvendig og hensiktsmessig for at deltakeren enten kan beholde arbeid, eller øke mulighetene for innpass i arbeidslivet. Men arbeidsrettede tiltak kan også benyttes der målet med tiltaket primært er å prøve ut om en person kan anses for å være reell arbeidssøker eller når hensiktsmessige arbeidsrettede tiltak må prøves ut før en søknad om uførepensjon kan behandles.

Når det skal vurderes om et tiltak er nødvendig og hensiktsmessig, legges det vekt på:

- alder
- evner
- utdanning
- yrkesbakgrunn
- helse
- egnethet
- totale kostnader ved tiltaket
- arbeidsmuligheter på hjemstedet
- arbeidsmuligheter på andre steder der det er rimelig at vedkommende tar arbeid

Et tiltak er hensiktsmessig hvis det dekker gapet mellom brukerens mål og muligheter. Brukerens muligheter til å gjennomføre tiltaket og tiltakets tilgjengelighet har betydning for hvor hensiktsmessig tiltaket er. Nødvendighetsvurderingen skal avdekke hvilket av de hensiktsmessige alternativene som på den mest kostnadseffektive måten fører bruker frem til målet.

Hovedregel - 3 trinns vurdering:

Vurderingen av hvilke tiltak som kan anses som nødvendig og hensiktsmessig vil være en tre-trinns vurdering, hvor man alltid først skal vurdere brukers mål for å skaffe eller beholde inntekstgivende arbeid, dernest hvilke tiltak som kan være hensiktsmessige og nødvendig for at bruker skal bli i stand til å nå målet.

Utgangspunkt for all aktivitetsplanlegging:

1. Hvilket mål har bruker for å skaffe eller beholde inntekstgivende arbeid (vil som oftest kunne være flere ulike typer yrker)?
2. Hvilke tiltak/virkemidler er hensiktsmessige for at brukeren skal kunne sette seg i stand til å skaffe eller beholde et yrke bruker kan fungere i?
3. Hvilket av de hensiktsmessige alternativene er nødvendig (skal være det som på korteste/rimeligste måte fører frem til arbeid)?

Dersom tiltaket man vurderer som både nødvendig og hensiktsmessig består av skolegang/utdanning, må brukers behov vurderes opp mot regelverket i forskriftens Kap. 7 før en endelig aktivitetsplan godkjennes.

Brukerperspektivet og de individuelle forutsetningene skal veie tungt i vurderingen av hensiktsmessige tiltak. Med brukerperspektivet forstås at deltakeren blir møtt med respekt for egne premisser og løsninger, og at metode og dialog er åpen og inkluderende. Deltaker skal være med og påvirke sin egen situasjon. Dersom det ikke oppnås enighet med bruker om veien til målet, skal dette dokumenteres med notat i saken. Dette skal ivareta behov for innsyn fra bruker i egen sak og kontrollhensyn for å kunne etterprøve de vurderinger som er lagt til grunn for beslutningen om tildeling av tiltak.

Tiltaksdeltakere som har påbegynt et arbeidsrettet tiltak skal avslutte tiltaket dersom vedkommende får et jobbtilbud. I særlige tilfeller kan NAV likevel godkjenne at tiltaksdeltaker fullfører et påbegynt tiltak. Det må da vurderes hvorvidt videre deltakelse på tiltak er mest hensiktsmessig med tanke på å øke deltakerens mulighet for innpass i arbeidslivet, eller om jobbtilbudet kan gi tilsvarende effekt.

Utenlandske arbeidssøkere og arbeidsrettede tiltak.
Utenlandske arbeidssøkere kan vurderes for arbeidsrettede tiltak dersom de har lovlig opphold i Norge, jf. lov om arbeidsmarkedstjenester § 2. Det er ikke krav om permanent oppholdstillatelse, varig opphold (tidligere bosettingstillatelse) eller opptjente dagpengerettigheter for å vurderes for et arbeidsrettet tiltak. Med utenlandske arbeidssøkere menes både nordiske borgere, EØS-borgere og tredjelandsborgere.

Om norskopplæring som innhold i NAVs arbeidsrettede tiltak.
NAV skal ikke tilby ren norskopplæring som arbeidsrettet tiltak. Det er kommunene som har ansvar for norskopplæring i henhold til sine tildelte rammer og mandat. Derimot kan NAV arrangere arbeidsrettede tiltak for en målgruppe med svake norskkunnskaper hvor hovedinnholdet er kvalifiserende (tiltaket har et arbeidsfokus) og hvor norskopplæring kan inngå som et deltilbud.

Personer med opphold i Norge etter EØS-regelverket har ikke plikt til å gjennomføre norskopplæring. Dersom de ønsker å delta på norskopplæring må de betale det selv. Arbeidsinnvandrere fra land utenfor EU/EØS har plikt til å gjennomføre opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

Den enkelte kommune har ansvar for introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere i henhold til introduksjonsloven. Opplæring i norsk og samfunnskunnskap er et kjerneelement i introduksjonsprogrammet og kommunen skal også sørge for å etablere språkpraksis.

Innvandrere er en prioritert gruppe ved tildeling av arbeidsrettede tiltak. Deltakelse på tiltak skal vurderes til å være nødvendig og hensiktsmessig for at deltakeren skal skaffe

eller beholde inntektsgivende arbeid. En slik vurdering innebærer at tiltaksdeltakere skal ha tilstrekkelige norskkunnskaper til å kunne nyttiggjøre seg tiltak.

Det anbefales at de kommunale partnerskapsavtalene utformes slik at de regulerer hva som er kommunalt ansvar for norskopplæring og hva NAV kan tilby av arbeidsrettede tiltak rettet mot grupper med svake norskkunnskaper.

§ 1-4 Omfang

Et arbeidsrettet tiltak kan være definert som heltidstiltak eller deltidstiltak. Om tiltaket er et heltidstiltak eller deltidstiltak fremgår av kravspesifikasjonen og/eller kjøpsbetingelsene.

Innholdet i et arbeidsrettet tiltak vil ofte være en kombinasjon av organisert aktivitet og egenaktivitet. For eksempel består innholdet i tiltaket oppfølging av noe organisert veiledning kombinert med egenaktivitet som til sammen kan defineres som et heltidstiltak. En stor andel egenaktivitet i et arbeidsrettet tiltak skal ikke ha innvirkning på om tiltaket skal defineres som heltidstiltak eller deltidstiltak.

Bruk av deltidstiltak kan i noen tilfeller være hensiktsmessig. Eksempelvis samarbeider NAV og utdanningsmyndighetene om tilbud til ungdom med behov for alternative løp for å fullføre videregående opplæring. Slikt samarbeid kan innebære at fylkeskommunen har ansvaret for tilpasset undervisning, mens NAV gir tilskudd til arbeidspraksis. Tiltaket arbeidspraksis kan i slike tilfeller defineres som et deltidstiltak.

§ 1-5 Avgjørelsesmyndighet, anvisning mv.

NAV lokalt avgjør inntak til tiltak. Dette gjelder også ved inntak av personer i tiltak i Arbeidsmarkedsbedrift og Varig tilrettelagt arbeid.

Om klagerett:
Vedtak om et arbeidsrettet tiltak kan påklages og bruker kan kreve en begrunnelse for vedtaket. Det fattes ikke vedtak om avslag på tiltak etter tiltaksforskriften. Det er bare klagerett på det som er innvilget, ikke at man ikke har fått tildelt et annet arbeidsrettet tiltak.

§ 1-6 Krav til tiltaksarrangør

Om å ikke fortrenge ordinær arbeidskraft og ikke virke konkurransevridende:

Typiske eksempler på at tiltaksplasser fortrenger ordinær arbeidskraft kan være tilfeller der arbeidsgivere i ordinært arbeidsliv stadig tar inn personer på tiltak, men der et fåtall ansettes permanent. NAV bør i slike tilfeller vurdere arbeidsgiverens egnethet som tiltaksarrangør. Deltakernes yteevne og tilskuddets størrelse må sees i sammenheng slik at konkurransevridning unngås.

Om egne familiemedlemmer eller andre nærstående:

Med egne familiemedlemmer eller andre nærstående menes ektefelle, tidligere ektefelle, registrert partner, person vedkommende bor med i ekteskapslignende forhold, forlovede, søsken, slektninger i opp- og nedadgående linje og svogerskap. Det samme gjelder dersom tiltaksarrangør er fosterfar, fostermor eller fosterbarn til tiltaksdeltaker.

For at noen skal bli definert som tiltaksdeltakerens ”egne familiemedlemmer eller andre nærstående” forutsettes det at denne personen har bestemmende innflytelse over virksomheten, jf aksjeloven § 1-5.

Merk at begrensingene i forskriften gjelder tilskudd i forbindelse med tiltaksgjennomføring, ikke muligheten til å iverksette selvet tiltaket.

I visse tilfeller vil arbeidsrettede tiltak hos nære familiemedlemmer kunne godkjennes uten at det foreligger særlige grunner, men det skal da ikke ytes tilskudd til tiltaksarrangør.

Deltaker vil i slike tilfeller likevel ha rett til stønader fra NAV.

Særlige grunner:

Momenter i vurderingen av om det foreligger særlige grunner som gjør det rimelig å gi tilskudd til arbeidsrettet tiltak for tiltaksarrangørens egne familiemedlemmer eller andre nærstående kan for eksempel være at deltakeren har gått lenge uten tiltak, i tilfeller der det er vanskelig å finne andre tiltaksarrangører, at det aktuelle tiltaket er særlig egnet mv.

Det kan også tas i betraktning om vedkommende arbeidsgiver tidligere har tilrettelagt tiltak eller mottatt tilskudd, og dette etter NAVs vurdering har fungert tilfredsstillende.

Gyldighetsområde:

Arbeidsrettede tiltak skal som hovedregel benyttes i Norge, jf arbeidsmarkedslovens § 2.

Felles europeiske arbeidsmarkedstiltak i andre EU/EØS land godkjent av arbeidsmarkedsmyndighetene sentralt er unntatt. Eksempler er fellesnordisk arbeidsrettede tiltak i Øvre-Torneå og bruk av arbeidsmarkedstiltak i tilknytning til internasjonale programmer som Leonardo-prosjektet.

I særlige tilfeller kan også ordinær utdanning godkjennes som tiltak som kan benyttes utenfor Norge. Se utfyllende regler til § 7-1.

Forhold som har betydning for gjennomføringen av tiltaket:

Dersom en tiltaksarrangør er kommet i en økonomisk situasjon som medfører fare for konkurs skal dette meddeles NAV. Ved eventuell fare for konkurs ved en bedrift må NAV følge situasjonen nøye og være tilbakeholden med å utbetale tilskudd.

§ 1-8 Forutsetninger for tildeling av arbeidsrettede tiltak for arbeidstakere

Arbeidsgivers tilretteleggingsplikt er blant annet omtalt i heftet ”Forebygging og oppfølging – to sider av samme sak”

§ 1-9 Forsikring

Kollektiv ulykkesforsikring

Arbeids- og velferdsdirektoratet har tegnet kollektiv ulykkesforsikring i If skadeforsikring for deltakere på tiltakene AMO, avklaring, oppfølging og arbeidsrettet rehabilitering som anskaffes etter Lov om offentlige anskaffelser, inkl. deltakere ved NAV Intro. Forsikringen dekker ulykkesskade som måtte ramme deltakerne innenfor kursstedets område i kurstiden (dvs. undervisning og pauser som inngår) inkludert undervisning som foregår utenfor kurslokalene. Det samme gjelder ekskursjoner og reiser i kursarrangørens regi. Videre gjelder forsikringen ulykkesskader som er inntruffet på direkte reise mellom hjemmet og kursstedet. Forsikringen gjelder også ved anskaffelse av tiltaket fra en tiltaksarrangør som gjennomfører en praktisk innrettet opplæring i undervisningslokaler innrettet som et verksted med simulering av reell produksjon. Forsikringen gjelder ikke skade som anses som yrkesskade iht. Lov om yrkesskadeforsikring, jfr. punkt om Forholdet tiltak og andre lover/regler.

Henvendelser vedrørende bruk av forsikringen rettes til If skadeforsikrings lokale avdeling. Polisenummeret er 7383916.

§ 1-10 Godkjenning av tiltaksarrangører

Godkjenning av nye tiltaksarrangører og tiltaksplasser for Avklaring i skjermet virksomhet, Arbeidspraksis i skjermet virksomhet, Arbeid med Bistand, Tiltak i

arbeidsmarkedsbedrift og Varig tilrettelagt arbeid foretas av NAV fylke etter søknad. Dette gjelder også ved oppstart etter konkurs.

NAV bør sikre at det finnes et forum for samarbeid gjennom avtaler med den enkelte tiltaksleverandøren eller i kravspesifikasjonen for tiltaket.

§ 1-12 Kontroll og sanksjoner

NAV og Riksrevisjonen har rett til å iverksette kontroll med at ytelser til tiltaksarrangør nyttes etter forutsetningene.

Deltakere på arbeidsrettede tiltak må rette seg etter tiltaksarrangørens reglement og de krav som stilles i den individuelle avtalen og opplæringsplanen. Deltakeren må avslutte tiltaket, midlertidig eller endelig, ved gjentatte eller grove brudd på vilkår stilt av NAV, tiltaksarrangør, eller andre samarbeidende instanser.

Utfyllende regler til Kapittel 2. Avklaring

§ 2-1 Innhold

Tiltaket skal gi tilbud om:

- avklaring av faglig og sosial kompetanse
- systematisk kartlegging av arbeidsevne,
- avklaring av behov for ytterligere bistand
- øke arbeidsmarkedskunnskap
- motivasjons- og mestringsaktiviteter

Det må framgå i bestilling til tiltaksarrangør hva som skal kartlegges når det gjelder arbeidsevne, behov for bistand og individuell tilrettelegging for å kunne gjennomføre et tiltak eller være i arbeid.

Avklaringstiltaket kan inngå som en del av en arbeidsevnevurdering.

§ 2-2 Varighet

Avklaringstiltaket har som hovedregel en varighet på inntil 4 uker, men varigheten må vurderes individuelt før oppstart. Tiltaket kan ha en lengre varighet, basert på den enkeltes behov og i henhold til bestillingen fra NAV. Dersom tiltaksarrangør mener det er behov for å forlenge varigheten utover det som er angitt i bestillingen, skal det gis en skriftlig begrunnelse av tiltaksarrangør, som må godkjennes av NAV. Maksimal varighet for tiltaket er 12 uker.

Målrettede avklaringer for enkeltpersoner – for eksempel av lese- og skriveferdigheter mv – kan ha en betydelig kortere varighet enn fire uker.

§ 2-3 Krav til tiltaksarrangør

Virksomheten må kunne tilby hensiktsmessig metodikk for avklaring. Det er tilbyders oppgave å beskrive hvilke aktiviteter som vil bli benyttet og sannsynliggjøre at de aktiviteter/opplegg og metoder som benyttes vil fungere i forhold til målgruppe og målsettinger for tjenesten.

Arrangørens opplegg skal utformes slik at tjenesten kan kombineres med eventuell behandling og arbeid.

Arrangør skal straks melde fra til NAV-kontoret dersom deltakeren slutter i tiltaket eller dersom det er uklarheter med hensyn til videre deltakelse.

Rapportering:

Tjenesteleverandøren/tiltaksarrangøren skal når avklaringen avsluttes gi en skriftlig sammenfatning av tjenesten som er gitt den enkelte deltaker.

Det skal gis en redegjørelse for deltakers status, samt en vurdering av behovet for videre bistand. Det er viktig at rapporten inneholder forslag til som skal bistå videre i oppfølgingsprosessen.

Rapporten skal være bekreftet lest av deltakeren med mulighet for tilføyelse av egne kommentarer. Rapporten underskrives av begge parter.

§ 2-4 Tilskudd til tiltaksarrangør

Ved kjøp av individuelt tilpassede enkelttjenester (spesialtilpassede avklaringstjenester), bør det så langt som mulig og når det er vurdert som formålstjenlig, inngås rammeavtaler.

Anskaffelse utenfor rammeavtale skjer primært gjennom prosedyren Direkte kjøp, jf. Forskrift om Offentlige anskaffelser (FOA) del I.

Ny betalingspraksis fra 1.7.2012
NAV gir tilsagn for 3 måneder for antall avtalte plasser.
Antall plasser kan variere i tilsagnsperioden. NAV skal gi tilleggstilsagn hvis det skal gjennomføres tiltaksplasser utover avtalt ramme i tilsagnsperioden.

Tilskudd utbetales etterskuddsvis iht fast sats pr tiltaksdeltaker per måned fra startdato til avtalt sluttdato. Varighet på tiltaket skal framgå av innsøkning/bestilling. Det skal betales 100 % refusjon for benyttet plass. Tiltaket forutsettes gjennomført uten opphold.

Tilskudd utbetales tiltaksarrangør ved sykefravær/annet fravær i avtalt tiltaksperiode.

Utfyllende regler til Kapittel 3. Arbeidsrettet rehabilitering

§ 3-1 Innhold

Arbeidsrettet rehabilitering skal ha en helhetlig tilnærming med kombinasjoner av enkeltelementer. Tiltaket skal kunne tilby kartlegging av muligheter og begrensninger i forhold til arbeidssituasjonen eller arbeidsdeltakelse generelt, løsningsrettet bistand i forhold til å kunne beholde arbeid eller styrke sine muligheter for å komme i arbeid, tilrettelagt utprøving og arbeidstrening – på arbeidsplassen eller andre arenaer, opptrening, funksjonsfremmede trening, livsstilveiledning og gruppebaserte aktiviteter rettet mot arbeidsrelaterte tema.

Tiltaket skal ha et arbeidsrettet fokus. Med dette menes blant annet at målet for tiltaket skal være å beholde arbeid eller å gi innpass i arbeidslivet. Deltakerne skal lære å mestre arbeidssituasjonen i en tilbakeførings-/arbeidssøkerfase. Deltakere skal ved behov veiledes for å finne strategier for å fungere i arbeidslivet til tross for sykdom og skade.

Arbeidsrettet rehabilitering kan gis både som dag- og døgntilbud. Døgnbasert tjeneste kan være aktuelt for personer med mer kompliserte eller tyngre helseproblemer, når avstanden til et dagtilbud er for lang, eller hvis totalsituasjonen er slik at det i tillegg er behov for en miljøforandring.

For deltakere med arbeidsforhold skal det vurderes om det er aktuelt med tilbakeføring til samme arbeidsforhold. I slike tilfeller skal den arbeidsrettete rehabiliteringen foregå i tilknytning til og med sikte på full tilbakeføring til dette arbeidsforholdet. Arbeidsgiver og evt. bedriftshelsetjenesten er viktige aktører for samarbeid i denne sammenhengen.

§ 3-2 Varighet
Varigheten for Arbeidsrettet rehabilitering – dagtilbudet skal tilpasses den enkelte deltakers behov og være i henhold til bestillingen fra NAV. Tiltaket kan i særlige tilfeller forlenges. Dersom tiltaksarrangør mener det er behov for å forlenge varigheten utover det som er angitt i bestillingen, skal det gis en skriftlig begrunnelse av tiltaksarrangør, som må godkjennes av NAV.

Maksimal varighet er 12 uker.

Arbeidsrettet rehabilitering – døgntilbudet har som hovedregel en varighet på inntil 4 uker. Tiltaket kan i særlige tilfeller forlenges. Dersom tiltaksarrangør mener det er behov for å forlenge varigheten utover det som er angitt i bestillingen, skal det gis en skriftlig begrunnelse av tiltaksarrangør, som må godkjennes av NAV.

Maksimal varighet er 12 uker.

§ 3-3 Krav til tiltaksarrangør
For deltakere som ikke er i et arbeidsforhold ved henvisning, bør tiltaksarrangør gjøres oppmerksom på hvem det er aktuelt å samhandle med lokalt i kommunen, eventuelt fastlegen og andre fagmiljøer, herunder spesialisthelsetjenesten. Samhandling med andre bør omtales i bestillingen til tiltaksarrangør. Deltaker må gi samtykke til dette.

Rapportering:
Tjenesteleverandøren skal når tjenesten avsluttes gi en skriftlig rapport over gjennomførte aktiviteter. Rapporten skal inneholde oversikt over gjennomførte aktiviteter, arbeidsmåter, målsetninger og oppnådde resultater.

I de tilfeller der deltaker er tilbake i arbeid skal det i rapporten gis anbefalinger om hva som skal til for at han/hun forblir i arbeid. Det må spesifiseres hva arbeidsgiver bør/kan ta ansvar for og hva den enkelte arbeidstaker kan gjøre

For deltaker som er delvis i arbeid, skal det i rapporten gis anbefalinger om hva som skal til for at han/hun kan øke sin deltakelse i arbeidslivet. Det må spesifiseres hva arbeidsgiver bør/kan ta ansvar for og hva den enkelte arbeidstaker kan gjøre

For deltakere som ikke har et arbeidsforhold eller som ikke kan gå direkte tilbake til arbeid må rapporten gi vurderinger i forhold til annet bistandsbehov.

Rapporten skal være bekreftet lest av deltakeren med mulighet for tilføyelse av egne kommentarer. Rapporten underskrives av begge parter.

§ 3-4 Anskaffelse
Ved kjøp av individuelt tilpassede enkelttjenester (spesialtilpassede rehabiliteringstjenester) bør det så langt som mulig og vurdert som formålstjenlig, inngås rammeavtaler.

Anskaffelse utenfor rammeavtale skjer primært gjennom prosedyren Direkte kjøp, jf. Forskrift om Offentlige anskaffelser (FOA) del I.

Utfyllende regler til Kapittel 4. Arbeidspraksis

§ 4-1 Tiltakets innhold

Tiltaksarrangøren skal ved oppstart vurdere deltakerens ønsker, ressurser og utviklingsbehov knyttet til den konkrete arbeidsplassen. Vurderingen skal resultere i en

opplæringsplan for tiltaket. Opplæringsplanen skal godkjennes av NAV. Det er tiltaksarrangørens ansvar å sikre det faglige innholdet i tiltaket.

Tiltaksarrangør i ordinær virksomhet skal utpeke en kontaktperson i virksomheten som har ansvaret for gjennomføring av opplæringsplanen og har den daglige oppfølgingen av tiltaket.

Arbeidspraksis i skjermet virksomhet innebærer tilrettelagt arbeidstrening; kartlegging og opplæring. Andre viktige virkemidler kan være sosial trening, veiledning og motivering. Tiltaksarrangør er ansvarlig for skriftlig kontrakt med deltaker og rapportering i henhold til kravspesifikasjon fra NAV. Det er tiltaksarrangørens ansvar å sørge for nødvendig kompetanse blant personalet.

Tiltaksdeltakere i Arbeidspraksis i skjermet virksomhet bør som hovedregel delta minst halv ordinær arbeidstid pr. uke. Det skal være maksimum 5 deltakere pr. fast ansatt leder/instruktør.

Før henvisning av deltakere til skjermet virksomhet skal søkeren innkalles til en forhåndssamtale hos tiltaksarrangøren for bl.a. å klarlegge om søkeren ønsker dette tilbudet. Veileder fra NAV-kontoret bør delta på forhåndssamtalen.

Henvisningen fra NAV skal være formet som en bestilling på grunnlag av søkerens muligheter, ressurser og yrkesmessige begrensninger. Henvisningen skal skje i henhold til tiltakets kapasitet og gruppesammensetning.

Om permitterte og oppsagte lærlinger og lærekandidater:

Opplæringskontorene i fylkene har ansvaret for å finne nye læreplasser for oppsagte eller permitterte lærlinger. Arbeidspraksis kan være et aktuelt tiltak inntil lærekontrakten kan gjenopptas.

Arbeidspraksistiltaket skal ikke fortrenge ordinære lærlingekontrakter og skal ikke legges opp med hele læreplanen for faget som om det var videreføring av lærekontrakten.

Arbeidspraksis kan bidra til å holde lærlingene i aktivitet i permitterings-/eller den oppsagte perioden, men kan ikke inngå som en del av lærekontrakten. Arbeidspraksistiltaket kan legges opp slik at lærlingen får oppgaver som er relevante i forhold til læreplanen.

Når tiltaket kombineres med fortsatt opplæring med innhold hentet fra gjeldende læreplan i faget, kan opplæringen inngå som en del av arbeidspraksistiltaket. Ved at denne type opplæring inngår i tiltaket Arbeidspraksis kan tiltaksdeltaker beholde livsoppholdsytelsen - individstønad eller dagpenger - også på dager vedkommende deltar på opplæring.

§ 4-2 Varighet

Lengden på tiltaket for den enkelte deltaker vil avhenge av den enkeltes behov.

Det skal foretas en kontinuerlig vurdering av gjennomføring og eventuell forlengelse av tiltaket. Det skal avtales og gjennomføres oppfølging fra NAV av deltaker på arbeidspraksis i løpet av praksisperioden.

Det skal angis spesiell begrunnelse/dokumentasjon dersom tiltaket i særlige tilfeller forlenges utover 1 år.

Personer som har mulighet til annet inntektsgivende arbeid bør avbryte praksisperioden.

§ 4-7 Tilskudd til tiltaksarrangør

Driftstilskudd etter lav sats ytes uavkortet i tilfeller hvor det ut fra en individuell vurdering er hensiktsmessig for deltaker å være på arbeidspraksis på deltid.

I skjermet virksomhet skal tilskuddet til tilrettelegging (driftstilskuddet) dekke både driftskostnader og vedlikeholdsinvesteringer, slik at produksjonsinntekter ikke får avgjørende betydning for drift av tiltaket.

For deltakere med nedsatt arbeidsevne på arbeidspraksis i ordinær virksomhet skal grad av oppfølging, tilrettelegging mv. avgjøre om man skal innvilge høy sats inntil 3 mnd eller lav sats.

Det vises forøvrig til forskrift om arbeidsrettede tiltak kap. 12 "Tilskudd til tiltaksarrangør".

Ny betalingspraksis fra 1.7.2012
NAV gir tilsagn for 6 måneder for antall avtalte plasser.
Antall plasser/brukere kan variere i tilsagnsperioden. NAV skal gi tilleggstilsagn hvis det skal gjennomføres tiltaksplasser utover avtalt ramme i tilsagnsperioden.

Tilskudd utbetales etterskuddsvis iht fast sats per tiltaksdeltaker per måned for perioden fra startdato til avtalt sluttdato. Omfang av deltakelse for den enkelte tiltaksdeltaker skal framgå av innsøkning/bestilling. 50 % eller mer av antall timer som er avtalt som full tid hos den enkelte tiltaksarrangør gir 100 % refusjon, mindre enn 50% av full tid gir 50 % refusjon av statlig tilskuddsats.
Tilskudd utbetales tiltaksarrangør ved sykefravær/annet fravær i avtalt tiltaksperiode.

Utfyllende regler til Kapittel 5. Oppfølging

§ 5-1 Innhold

Formålet med tiltaket er å gi den enkelte deltaker individuelt tilrettelagt oppfølgingsbistand som er nødvendig for å beholde arbeid eller øke mulighetene for innpass i arbeidslivet, eventuelt kunne gjennomføre et arbeidsrettet tiltak.

Oppfølging i et arbeidsforhold bør forankres både hos deltaker og arbeidsgiver. Oppfølging på arbeidsplassen kan derfor være råd og veiledning til både arbeidstaker og arbeidsgiver, samt bistand til tilrettelegging av arbeidet og arbeidssituasjonen.

For deltakere uten et arbeidsforhold skal oppfølgingstiltaket bidra til å styrke deltakers jobbsøkermotivasjon, jobbsøkerkompetanse samt bistand til å finne fram til gode og virksomme jobbsøkingsstrategier.

Aktiv jobbsøking som i Utvidet formidlingsbistand/Jobbfokus, faller inn under dette tiltaket.

Også personer med innsatsgruppe ”standardinnsats” kan delta på oppfølging i form av jobbklubb.

Oppfølgingstiltaket kan kombineres med andre arbeidsrettede tiltak, slik som opplæring, arbeidspraksis og lønnstilskudd når dette er hensiktsmessig.

§ 5-2 Varighet

Individuell oppfølging kan vare i inntil seks måneder. Tiltaket kan i særlige tilfeller forlenges. Dersom tiltaksarrangør mener det er behov for å forlenge varigheten utover det som er angitt i bestillingen, skal det gis en skriftlig begrunnelse av tiltaksarrangør, som må godkjennes av NAV.

Tiltaket kan forlenges med ytterligere 6 måneder, og ved særlige behov i inntil 3 år.

Når oppfølgingstiltaket gjennomføres som jobbklubb kan varigheten være betydelig kortere.

§ 5-3 Krav til tiltaksarrangør

Leverandør skal straks melde fra til NAV-kontoret dersom deltakeren slutter i tiltaket eller dersom det er uklarheter med hensyn til videre deltakelse.

Rapportering:

Tjenesteleverandøren/tiltaksarrangøren skal når oppfølgingstiltaket avsluttes gi en skriftlig sammenfatning av tjenesten som er gitt den enkelte deltaker. Det skal gis en redegjørelse for deltakers status, samt en vurdering av deltakelse i ordinært arbeidsliv.

Dersom deltakeren ikke har kommet i arbeid/opplæring/utdanning må rapporten på en tydelig måte synliggjøre årsaker til at dette ikke har latt seg gjøre, og gjøre rede for hvordan det har vært forsøkt å nå disse målene.

Rapporten skal være bekreftet lest av deltakeren med mulighet for tilføyelse av egne kommentarer. Rapporten skal underskrives av begge parter.

§ 5-4 Anskaffelse

Ved anskaffelse av oppfølgingstiltaket (inkludert jobbklubb og individuelt tilpassede enkelttjenester) bør det så langt som mulig, og vurdert som formålstjenelig, inngås rammeavtaler. Anskaffelse utenfor rammeavtale skjer primært gjennom prosedyren Direkte kjøp, jf. Forskrift om Offentlige anskaffelser (FOA) del I.

Kunngjøringsplikten gjelder ikke ved anskaffelser under 500000 kroner – dvs. at det er mulig å gjennomføre en direkte anskaffelse. Se info på NAVet om Direkte anskaffelser, bl.a. «Rutine for direkte anskaffelse» og «Veiledning – regelverk for offentlige anskaffelser».

Utfyllende regler til Kapittel 5A. Mentor

§ 5A-1 Innhold

Mentor kan benyttes for personer med behov for situasjonsbestemt og spesielt tilpasset/varig tilpasset innsats for å få eller beholde arbeid.

Mentor er en ordning for frikjøp av en arbeidskollega eller medstudent / medelev for tiltaksdeltakere

eller arbeidstakere med behov for nødvendig faglig, sosial og praktisk støtte på arbeidsplassen eller opplæringstedet. Oppfølgingstiltak som krever profesjonell oppfølgingskompetanse skal anskaffes i henhold til denne forskriftens kapittel 5 om oppfølging. Mentor kan også benyttes til likemannsarbeid slik at personer i samme livssituasjon, med egen erfaring og kompetanse om tilsvarende type funksjonsnedsettelse bistår med hjelp, støtte og veiledning.

Mentor kan benyttes i kombinasjon med tiltakene arbeidspraksis i ordinær virksomhet, opplæring i form av ordinær utdanning, tidsbestemt lønnstilskudd eller tidsubestemt lønnstilskudd. Mentor kan også benyttes som et selvstendig tiltak i en ordinær arbeidssituasjon ved behov for ekstra støtte fra en kollega utover det som må påregnes som vanlig kollegial støtte eller ved en nyansettelse.

§ 5A-2 Varighet

Personer med behov for situasjonsbestemt innsats kan få mentor i inntil seks måneder. Personer med behov for spesielt tilpasset/varig tilpasset innsats og særskilt behov for bistand fra mentor, kan få tiltaket forlenget i inntil tre år. Omfang og varighet av tiltaket bør revideres hyppig med sikte på en passende nedtrapping av tiltaket.

§ 5A-3 Krav til tiltaksarrangør

Tilskudd til mentor skal utbetales til mentors arbeidsgiver. Mentor vil som regel være en person som allerede er ansatt i virksomheten hvor det aktuelle arbeidsrettede tiltaket gjennomføres eller hvor personen med behov for mentor blir ansatt.

Tiltaksarrangør kan også inngå avtale med mentor som ikke-ansatt arbeidstaker – også kalt oppdragstaker/frilanser. Ikke-ansatt arbeidstaker utfører enkeltstående arbeidsoppdrag uten å være selvstendig næringsdrivende eller fast/midlertidig ansatt hos den de utfører arbeid for. Arbeidsgiver for ikke-ansatt mentor skal trekke skatt og levere lønns- og trekkoppgave som for ansatte arbeidstakere. Ikke-ansatte arbeidstakere har ikke krav på ferie etter ferieloven og faller som hovedregel utenfor arbeidsmiljølovens bestemmelser. Arbeids- og velferdsetaten skal ikke påta seg arbeidsgiveransvaret for mentor.

Du finner mer informasjon om ikke-ansatte arbeidstakere i Skatteetatens brosjyre Arbeidstaker eller næringsdrivende på www.skatteetaten.no.

Mentors arbeidsgiver skal avgi rapport eller vurdering av gjennomføring av tiltaket på forespørsel fra Arbeids- og velferdsetaten. NAV-kontoret bør vanligvis sikre rapportering/vurdering hver tredje måned.

§ 5A-4 Tilskudd til tiltaksarrangør

Tilskudd til mentor tilsvarer mentors ordinære timelønn for det antall timer som er avtalt for mentoroppgaven. For ikke-ansatte arbeidstakere bør timelønnsatsene for brukerstyrte personlige assistenter legges til grunn for avtalen med mentor. Ved mentors fravær på grunn av sykdom, ferie eller lignende kan det gis tilskudd dersom en annen person utfører mentoroppgavene Det utbetales ikke tilskudd til mentor når mentoroppgaven ikke gjennomføres på grunn av tiltaksdeltakers ferie, sykdom eller annet fravær.

Ved beregning av kostnader til mentor skal det tas hensyn til eventuelle andre tilskudd som gis til samme formål – for eksempel driftstilskudd ved arbeidspraksis eller tilretteleggingstilskudd for arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne. Hvis andre tilskudd også kompenserer for merkostnader til oppfølging som gjennomføres av mentor, skal dette gå til fradrag før mentortilskuddet blir beregnet. Dette for å unngå overkompensasjon.

Utfyllende regler til Kapittel 6. Arbeid med Bistand

§ 6-1 Tiltakets innhold

Deltakere som henvises til Arbeid med bistand skal være tilstrekkelig avklart på forhånd, enten i form av avklaring fra veileder ved NAV eller avklaringstiltak, dersom det anses å være nødvendig.

Tilrettelegger skal arbeide for at tiltaksdeltaker får fast tilsetting hos arbeidsgiver på et tidligst mulig tidspunkt.

Oppfølgingen på arbeidsplassen skal tilpasses deltakerens og arbeidsgiverens individuelle behov.

Før henvisning til tiltaket skal søkeren innkalles til en forhåndssamtale hos tiltaksarrangør. Dette bør gjennomføres som en trekantsamtale mellom søker, tilrettelegger og saksbehandler fra NAV.

Det stilles krav til oppfølgingsavtale mellom tilrettelegger og tiltaksdeltaker, med angivelse av type, omfang og varighet av oppfølgingen.

Tiltaksarrangør skal fortløpende ta inn de personer som NAV henviser. Dette skjer i henhold til tilretteleggergruppens kapasitet.

Det veiledende antall deltakere per tilrettelegger er 12. Antallet må vurderes i forhold til deltakernes oppfølgingsbehov. Lokalt avtales antall deltakere per tilrettelegger i Avtalen mellom Arbeids- og velferdsetaten og tiltaksarrangøren.

Tiltaksarrangør har ansvaret for at det utarbeides rapporter til NAV lokal som inneholder en beskrivelse av utvikling og status for deltakerne.

Arbeid med bistand i kombinasjon med arbeidspraksis

For deltakere i arbeid med bistand er hospitering/utprøving i ordinær bedrift en integrert del av tiltaket. Som hovedregel skal denne utprøvingen ikke registreres av NAV som arbeidspraksis i ordinær virksomhet.

Dersom det er behov for mer tilrettelegging av arbeidsplassen enn det som skal tilbys gjennom arbeid med bistand kan NAV registrere hospitering/utprøving som arbeidspraksis i ordinær virksomhet. NAV skal da godkjenne opplæringsplan og gi tilsagn om driftstilskudd.

§ 6-2 Varighet

NAV-kontoret skal påse at tiltakets bistand overfor deltaker/arbeidsgiver avsluttes når behov for bistand er falt bort eller når tilbudet er uhensiktsmessig å videreføre.

Maksimal varighet for tiltaket er 3 år.

§ 6-3 Krav til tiltaksarrangør

For godkjenning av annen organisering gjelder som hovedregel at tiltaksarrangør skal være et aksjeselskap med kommunal/fylkeskommunal aksjemajoritet.

Tiltaksarrangør organiserer Arbeid med Bistand som en tilretteleggergruppe (minimum to tilretteleggere) med en av tilretteleggerne som leder/faglig koordinator.

Dersom tiltaksdeltaker og/eller dennes arbeidsgiver skulle være misfornøyd med Arbeid med Bistand tilretteleggers arbeide/kompetanse m.m. rettes henvendelsen til tilretteleggerens arbeidsgiver. Tilretteleggerens arbeidsgiver sender kopi av klagen/henvendelsen til henvisende NAV lokal til orientering.

§ 6-4 Tilskudd til tiltaksarrangør

Ved etablering av nye tilretteleggerstillinger tildeles ett ekstra månedsstøttebeløp pr. tilrettelegger til nødvendige investeringer.

Utfyllende regler til Kapittel 7. Opplæring

§ 7-1 Tiltakets innhold

7.1.1 Samarbeid med fylkeskommunen:

Fylkeskommunen har ansvar for videregående opplæring. Nedre aldersgrense for opplæringstiltaket er derfor 19 år.

Ved behov for kvalifisering innenfor videregående opplæring bør NAV samarbeide med fylkeskommunen der enten fylkeskommunen dekker utgifter til opplæringen, eller opplæringen samfinansieres av begge parter.

For NAVs brukere uten fullført videregående opplæring, har fylkeskommunen ansvar for å vurdere den enkeltes rett til slik opplæring etter søknad fra den enkelte. Retten til

videregående opplæring etter opplæringsloven må være avklart før det tilbys ordinær utdanning som arbeidsrettet tiltak etter denne forskriften.

Se for øvrig sentral samarbeidsavtale mellom AID og KS på utdanningsområdet.

Fylkeskommunen (og kommunen på grunnskolens område) har ansvar for å oppfylle rettighetene i opplæringsloven. Deltakere med yrkeserfaring men uten fagbrev, bør henvises til realkompetansevurdering med sikte på avkortet opplæring. Se håndboka på www.vox.no /realkompetansevurdering for informasjon om fremgangsmåte og ta kontakt med fylkeskommunen.

Før NAV iverksetter videregående opplæring som tiltak må det sjekkes om Fylkeskommunen har tilsvarende tilbud til deltakeren. Personer som har rettigheter til fylkeskommunal opplæring skal benytte dette tilbudet framfor tiltak for å oppnå tilsvarende kompetanse som NAVs tiltak gir.

7.1.2 Opplæring som AMO:

Ved kjøp av arbeidsmarkedskurs med opplæring som det finnes læreplaner for, eller som kan føre fram til offentlig godkjente eksamener/sertifikater, må det forutsettes i kravspesifikasjonen at leverandør enten har eksamensmyndighet eller inngår avtale med slik institusjon som underleverandør.

Ved planlegging av AMO for NAV brukere med svak utdanningsbakgrunn bør det vurderes opplæring som inneholder praksis som en del av innretningen på kurset. Samarbeid med arbeidsgivere bør da inngå i kravspesifikasjonen.

Når flere brukere – både ordinære arbeidssøkere og personer med nedsatt arbeidsevne – har behov for samme tiltak bør det vurderes bruk av AMO-kurs

7.1.3 AMO-enkeltplass:

AMO-enkeltplass kan tilbys som korte yrkesrettede kurs for personer med behov for kvalifisering og hvor det er stor sannsynlighet for at opplæringen vil bidra til at deltaker beholder eller kommer i arbeid. Det forutsettes at det ikke finnes egnede tilbud i form av AMO-kurs tilgjengelig.

7.1.4 Opplæring i bedrift ved omstilling - alternativ til BIO:

Bedrifter med omstillingsproblemer av særlig alvorlig karakter skal kunne få tilbud om opplæring i form av arbeidsmarkedskurs tilpasset bedriftens behov.

Se nærmere retningslinjer på navet om blant annet direkteanskaffelse og ta eventuelt kontakt med Rådgivningstjenesten for innkjøp i NDU ved spørsmål om anskaffelse.

Opplæringen skal komme i tillegg til bedriftens ordinære opplæring. Bedriftene må legge fram en opplæringsplan.

Målsetting med bedriftsintern opplæring som AMO-kurs er å bidra til å:

- motvirke utstøting fra arbeidslivet ved større omstillinger,
- opprettholde og styrke kompetansen til ansatte i bedrifter som har omstillings- eller strukturproblemer som er av særlig alvorlig karakter for arbeidsmarkedet, eller rekruttere til ledige stillinger som det er vanskelig å besette.

Opplæringstiltaket skal inneholde teori, eventuelt kombinert med praktisk trening.

Det kan arrangeres AMO-kurs som bedriftsintern opplæring i bedrifter som:

- gjennomfører opplæring av egne ansatte,
- ansetter personer som er registrert ledige ved Arbeids- og velferdsetaten og som må gjennomgå et opplæringsprogram for å kunne gå inn i ledige jobber i bedriften som det har vært vanskelig å besette.

7.1.5 Opplæring i form av ordinær utdanning:

Ordinær utdanning i kapittel 7 omfatter opplæring for personer med nedsatt arbeidsevne som ikke gjennomføres som arbeidsmarkedskurs.

Ordinær utdanning er opplæringstilbud til befolkningen generelt og ikke spesielt innrettet for NAVs brukere. Det er utdanningsinstitusjonen og ikke NAV som avgjør kriterier for opptak/inntak til opplæringstilbudet.

Ordinær utdanning skal forstås som offentlig eller privat utdanning som gir formell kompetanse, dvs. kompetanse som er dokumentert i vitnemål eller andre offisielle papirer fra skole og utdanningsinstitusjoner. Kurstilbud som har mer preg av selvrealisering, sosial trening og aktivisering anses som hovedregel ikke som ordinær utdanning.

All utdanning som bygger på offentlig godkjente læreplaner, og som fører fram til offentlig godkjente prøver, eksamener og autorisasjoner faller inn under denne definisjonen. Kompetansen som erverves gjennom slik utdanning er dokumentert gjennom offentlig godkjente vitnemål, kompetansebevis, fagbrev, sertifikater og lignende.

Enkelttiltak inneholder i en del tilfeller elementer av ordinær utdanning i henhold til det ovennevnte. Videre pågår ordinær utdanning noen ganger parallelt med andre aktiviteter i en aktivitetsplan. Dersom ordinær utdanning utgjør halvparten eller mer av innholdet i slike tiltak/aktiviteter skal tiltaksløpet som helhet vurderes som ordinær utdanning.

Ordinær utdanning som arbeidsrettet tiltak skal være et kvalifiserende tiltak for å nå et konkret mål om å skaffe eller beholde arbeid. Som hovedregel vil ordinær utdanning som er akkreditert av NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen, www.nokut.no) øke sannsynligheten for at utdanningen gir en type kompetanse som fører til ordinært inntektsgivende arbeid.

Ordinær utdanning som er akkreditert av NOKUT bør derfor som en hovedregel vurderes som mer hensiktsmessig enn annen type utdanning. I en begrunnelse av nødvendighet og hensiktsmessighet for å tilstå utdanning som ikke er akkreditert av NOKUT skal det legges særlig vekt på måloppnåelse i form av:

- vurdering av arbeidsmarkedet for personer med denne utdanningen.
- individuell egnethet til å gjøre nytte av utdanningen til å skaffe eller beholde arbeid, særlig dersom dette forutsetter etablering av egen virksomhet.

7.1.5.1 Unntak for å gjennomføre utdanning i utlandet

I henhold til denne forskrifts § 1-6 skal arbeidsrettede tiltak som hovedregel foregå i Norge.

I særlige tilfeller kan NAV godkjenne at ordinær utdanning helt eller delvis foregår i utlandet.

Dette skal vurderes ut fra et nødvendighetshensyn som bør praktiseres strengt.

Utdanning i utlandet kan godkjennes dersom det anses som nødvendig og hensiktsmessig og:

- Utdanningen er godkjent som kvalifisering til arbeid i Norge og at
- det ikke finnes tilsvarende godkjent tilbud i Norge.

Utdanning i utlandet skal ikke kompensere for at vedkommende ikke innfrir opptakskrav til tilsvarende utdanning i Norge.

Utdanning i utlandet kan også godkjennes dersom det er påkrevd for å kunne avlegge eksamen og/eller få utstedt vitnemål (krever skriftlig bekreftelse fra skole/utdanningsinstitusjon).

Disse kravene gjelder tilsvarende for hele utdanningsløp, delløp der kun deler av utdanningen foregår i utlandet og ved skole-/studieturer.

Før utdanning i utlandet kan godkjennes skal NAV også vurdere om hensynet til krav om oppfølging er tilstrekkelig ivaretatt. Dersom ordinær utdanning i utlandet innebærer at NAV ikke kan gjennomføre tilfredsstillende oppfølging av deltaker skal tiltaket ikke godkjennes.

Bestemmelsene om aldersgrense, varighet og kostnadstak gjelder tilsvarende som ved ordinær utdanning i Norge.

7.1.5.2 Mulighet for del-/egenfinansiering av utgifter til skolepenger, semesteravgift og eksamensgebyr.

Med del-/egenfinansiering menes at tiltaksdeltaker som innvilges ordinær utdanning selv dekker kostnader til skolepenger, semesteravgift og eksamensgebyr utover hva som følger av "Forskrift om arbeidsrettede tiltak mv.". Del-/egenfinansiering bør kun benyttes dersom man etter en helhetsvurdering anser denne løsningen for å være av vesentlig betydning for tiltaksdeltakerens muligheter til å skaffe eller beholde arbeid. Del-/egenfinansiering skal øke mulighetene for å etterkomme tiltaksdeltakers ønsker og ansvarliggjøre tiltaksdeltaker.

Del-/egenfinansiering kan være aktuelt i de tilfeller hvor bruker ønsker et hensiktsmessig tiltak som går utover det NAV lokal finner nødvendig. NAV skal kun dekke de kostnadene som vurderes som både nødvendig og hensiktsmessig. Tiltaksdeltakers egenfinansiering vil derfor begrense seg til det overskytende av hva som ville blitt finansiert gjennom det nødvendige alternativet.

Før et tiltak som forutsetter del-/egenfinansiering kan vurderes som hensiktsmessig må NAV avklare med bruker om vedkommende er har vilje, evne og muligheter til å dekke den del av kostnadene som ikke dekkes av NAV.

Avtale med bruker om del-/egenfinansiering skal inngås skriftlig før aktivitetsplanen godkjennes. Avtalen skal sikre at alle nødvendige forutsetninger og retningslinjer er kjent for bruker før aktivitetsplanen iverksettes. Aktivitetsplanen må ved del-/egenfinansiering innholde en begrunnelse for hvorfor tiltaket enten:

- er hensiktsmessig men ikke nødvendig og derfor forutsetter del-/egenfinansiering
- eller er nødvendig og hensiktsmessig men at tiltaksdeltaker ikke fyller unntaksbestemmelser for begrensningene i forskriften knyttet til alder, varighet eller kostnad og derfor forutsetter del-/egenfinansiering

§ 7-2 Alder

7.2.1. Gjelder for opplæring i form av ordinær utdanning:

7.2.1.1 Ikrafttredelse:

Deltakeren anses å fylle aldersvilkåret det semesteret vedkommende fyller 26 år. Mange vil normalt befinne seg i en utdanningssituasjon opp til 26 år. Ungdom i vanlig utdanningsalder skal som hovedregel selv finansiere alminnelige utdanningskostnader.

7.2.1.2 Unntaksbestemmelser:

Det kan gjøres unntak fra aldersgrensen på 26 år.

Målgruppen for unntaket fra 26-årsregelen er ungdom som er i en vesentlig annen utdanningssituasjon enn annen ungdom. Unntaket skal rettes inn mot særlig svake

grupper som på grunn av deres sykdom, skade eller lyte bør tilstås tilpasset utdanning for å bedre deres utsikter til arbeid.

Unntak fra aldersgrensen kan gjøres ut fra tre alternative hovedhensyn (utdypes nedenfor):

- deltakeren kom i en vesentlig avvikende utdanningssituasjon etter en tidligere gjennomført ordinær utdanning
- deltakeren vil komme i en vesentlig avvikende utdanningssituasjon ved en framtidig gjennomføring av nødvendig og hensiktsmessig ordinær utdanning
- deltakerens utsikter til framtidig inntjening er usikre

Det er uansett et vilkår at den vesentlig avvikende utdanningssituasjonen klart skyldes sykdom, skade eller lyte. Andre årsaker skal ikke vurderes.

7.2.1.2.1 Tidligere gjennomført ordinær utdanning:

Med en historisk utdanningssituasjon menes at deltakeren tidligere har påbegynt eller gjennomført en utdanning som ikke lenger kan nyttiggjøres pga. helsetilstanden. Deltakeren kan ha bekostet en utdanning som vedkommende likevel ikke kan benyttes i framtidig arbeid. Ved å anse dette som en avvikende utdanningssituasjon ligger et kompensasjonshensyn, hvor tiltaket kompenserer for den merbelastning deltakeren har hatt i forhold til andre på samme alder. Da er det altså den tidligere utdanningssituasjonen som vektlegges og ikke den framtidige.

En avvikende utdanningssituasjon kan ved å vurdere tidligere påbegynt eller gjennomført utdanning forstås på to måter:

- En situasjon der deltakeren måtte avbryte en konkret utdanning fordi deltakeren helt eller delvis ikke møtte de krav som inngikk i den konkrete utdanningssituasjonen på grunn av sykdom, skade eller lyte, eller
- En situasjon der deltaker har gjennomført en utdanning som ikke kan nyttiggjøres pga helsetilstanden.

Dersom bruker kan bygge videre på den tidligere gjennomførte utdanningen tilsier dette at utdanningen nyttiggjøres. Dersom bruker for eksempel har studiekompetanse fra sin tidligere gjennomførte utdanning anser man at bruker nyttiggjør seg denne ved høyere utdanning.

7.2.1.2.2 Gjennomføring av ordinær utdanning:

Når en utdanningssituasjon skal vurderes, må man vurdere deltakerens muligheter til å gjennomføre utdanningen, basert på brukers muligheter og begrensninger.

En avvikende utdanningssituasjon forstås som en situasjon der deltakeren helt eller delvis ikke oppfyller forventede krav til å gjennomføre utdanningen. Dette kan eksempelvis være at man ikke kan delta på ekskursjoner, ikke er i stand til å lese pensum på egenhånd, ikke har mulighet til å være tilstede så ofte som det forutsettes, og at dette medfører ekstra kostnader for eksempel ved at studiet ikke kan gjennomføres til normert tid. Dette vil særlig være relevant for bevegelseshemmede og personer med sansetap.

7.2.1.2.3 Framtidig inntjening:

Det kan gjøres unntak fra aldersgrensen på 26 år dersom deltakerens utsikter til framtidig inntjening vurderes å være usikre. Dette unntaket skal fange opp deltakere som vil ha en vesentlig lavere yteevne i et framtidig yrke, og som derfor ville stå i fare for å bli helt eller delvis uføretrygdet selv med kvalifisering. Egenfinansiert utdanning vil derfor bety en vesentlig merbelastning og en større risiko for slike deltakere enn for andre i normal skolealder, altså under 26 år.

Det skal vurderes om deltakerens framtidige inntjeningsmuligheter blir vesentlig redusert på grunn av sykdom, skade eller lyte.

Eksempler på at framtidige inntjeningsmuligheter kan bli vesentlig redusert som følge av sykdom, skade eller lyte, kan være at deltakeren forventes ikke å kunne arbeide i full jobb, deltakeren forventes å bli lavere avlønnet enn hva som er normalt for andre med tilsvarende kvalifisering.

I begge tilfeller må reduksjonen være vesentlig og den må kunne sannsynliggjøres gjennom dokumentasjon. Deltakerens arbeidsevne må vurderes å være varig nedsatt uavhengig av yrkesvalg eller eventuell tilrettelegging av arbeidsplass.

7.2.1.3. Vesentlig avvik:

Når man har identifisert ett eller flere områder hvor det forelå et avvik grunnet sykdom, skade eller lyte må det vurderes om avviket var vesentlig. .

Et avvik kan være vesentlig dersom deltakeren på grunn av sykdom, skade eller lyte:

- ikke var i stand til å gjennomføre tidligere påbegynt utdanning
- gjennomførte utdanning med et vesentlig dårligere resultat for deltakeren enn det som ellers kunne forventes
- fikk forverret helse
- ikke kunne begynne i det arbeidet som var målet for utdanningen.

I en vurdering av om avviket er vesentlig må det også legges vekt på varighet og kostnad av den gjennomførte eller påbegynte utdanningen. For eksempel vil mindre merkostnader eller kortere utdanningsperioder som ikke kan bygges videre på, ikke regnes som vesentlig avvik.

Når en bruker under 26 år vurderes til å ha en vesentlig avvikende utdanningssituasjon på grunn av sykdom, skade eller lyte skal det vurderes hvorvidt utdanningen er hensiktsmessig for å skaffe seg eller beholde inntektsgivende arbeid.

7.2.1.4 Begrunnelse:

Hvis det vurderes at deltaker fyller unntaksvilkårene må vurderingen som er gjort begrunnes. Denne begrunnelsen må da komme i tillegg til begrunnelsen av hvorfor tiltaket anses som nødvendig og hensiktsmessig, som en særskilt vurdering av unntaksbestemmelsene.

Ved vedtak om utdanning som arbeidsrettet tiltak må begrunnelse og vurderinger av unntaksbestemmelse om aldersgrense dokumenteres i saken.

Begrunnelsen må peke på de konkrete forhold i utdanningssituasjonen hvor man har identifisert et avvik, deretter hvordan avvikene kan forklares med deltakerens sykdom, skade eller lyte og til sist hvorfor avvikene anses som vesentlige, altså hvilke konsekvenser man ser som sannsynlige.

7.2.1.5 Del / Egenfinansiering:

Det er ikke anledning til å godkjenne ordinær utdanning som påbegynnes før tiltaksdeltaker er fylt 26 år under forutsetning av egenfinansiering.

§ 7-3 Varighet

7.3.1 Opplæring i form av ordinær utdanning.

Kortere kurs og opplæring som samlet sett i tiltaksperioden utgjør mindre enn et halvt år anses ikke som ordinær utdanning, og faller ikke inn under bestemmelsen om maksimalt tre års varighet på utdanning.

7.3.2 Unntaksbestemmelser:

7.3.2.1 Sterke sosiale eller helsemessige problemer

Dersom tiltaksdeltaker på grunn av sterke sosiale eller helsemessige problemer ikke kan gjennomføre en nødvendig og hensiktsmessig utdanning i løpet av tre år kan varigheten forlenges. Det må være en sammenheng mellom relevante sterke sosiale eller helsemessige problemer og muligheten vedkommende har til å gjennomføre den nødvendige og hensiktsmessige utdanningen i løpet av tre år.

Et eksempel kan være spesielle omsorgsforpliktelser utover det som er vanlig og som ikke lar seg kombinere med en nødvendig og hensiktsmessig heltidsutdanning slik at utdanningen må gjennomføres på deltid.

Tilsvarende kan helsemessige problemer – for eksempel større behov for hvile, behandling eller redusert utholdenhet av medisinske årsaker - tilsi at utdanningsløpet må ta lengre tid

7.3.2.2 Avvikende utdanningssituasjon:

Når sterke sosiale eller helsemessige problemene medfører at tiltaksdeltakeren kommer i en utdanningssituasjon som avviker vesentlig fra den som gjelder for andre, kan varigheten av tiltaket utvides. En **avvikende** utdanningssituasjon forstås som en situasjon der søkeren helt eller delvis ikke møter de krav som inngår i utdanningen. Dette kan eksempelvis være at man ikke kan delta på ekskursjoner, ikke er i stand til å lese pensum på egenhånd, ikke har mulighet til å være tilstede så ofte som det forutsettes osv. Dersom lengre varighet av utdanningstiltaket kan kompensere for slike begrensninger kan utvidet varighet av tiltaket vurderes.

Unntak fra varighetsbegrensingen på grunn av den avvikende utdanningssituasjonen kan gjøres ut fra to alternative hovedhensyn:

- deltakeren vil være i en vesentlig avvikende utdanningssituasjon enn andre ved gjennomføring av en nødvendig og hensiktsmessig ordinær utdanning
- deltakerens utsikter til framtidig inntjening er usikre.

7.3.2.3 Vesentlig avvik

For at avviket skal være **vesentlig** må behovet for utvidet varighet skyldes andre forhold enn hva man normalt bør ta høyde for.

Det at en nødvendig og hensiktsmessig utdanning i seg selv er lengre enn tre år er ikke tilstrekkelig til å utvide varigheten av utdanningstiltaket. Eksempelvis er det ikke unormalt at det anses som nødvendig og hensiktsmessig med studiekompetanse/forkurs samt treårig bachelorutdanning, men dette vil ikke i seg selv medføre at bruker er i en vesentlig avvikende utdanningssituasjon. Videre vil heller ikke kortere forsinkelser i utdanningen kunne anses som vesentlig avvik. Det er ikke uvanlig at studenter bruker noe mer enn normert tid på å fullføre et studium.

7.3.2.4 Gjennomføring av ordinær utdanning:

Gjelder tilsvarende pkt 7.2.1.2.2

7.3.2.5 Framtidig inntjening:

Gjelder tilsvarende pkt 7.2.1.2.3

7.3.2.6 Avbrudd og forsinkelser i utdanningsløpet.

Avbrudd:

For at avviket skal være **vesentlig** må behovet for utvidet varighet skyldes andre forhold enn hva man normalt bør ta høyde for.

Det at en nødvendig og hensiktsmessig utdanning i seg selv er lengre enn tre år er ikke tilstrekkelig til å utvide varigheten av utdanningstiltaket. Eksempelvis er det ikke unormalt at det anses som nødvendig og hensiktsmessig med studiekompetanse/forkurs samt treårig bachelorutdanning, men dette vil ikke i seg selv medføre at bruker er i en vesentlig avvikende utdanningssituasjon. Videre vil heller ikke kortere forsinkelser i utdanningen kunne anses som vesentlig avvik. Det er ikke uvanlig at studenter bruker noe mer enn normert tid på å fullføre et studium.

Forsinkelser:

Det kan forekomme at deltakere ikke består eksamen, eller ikke får avlagt eksamen på normert tid. Dersom dette får den konsekvens at aktivitetsplanen ikke kan gjennomføres som forutsatt, må hensiktsmessigheten av tiltaket alltid vurderes på nytt.

Det vil i disse tilfellene ikke være anledning til å forlenge tiltaksperioden ut over 3 år uten at det er tatt stilling til om deltaker er i en vesentlig avvikende utdanningssituasjon.

I særlige tilfelle kan det være i overensstemmelse med treårsbegrensningen å forlenge tiltaket utover 3 år uten at deltaker anses for å være i en vesentlig avvikende utdanningssituasjon. Dette kan gjelde situasjoner hvor vedkommende selv ikke kan lastes for at treårsperioden overskrides. Eksempler på dette er sykdom, skade, eller andre faktorer (f. eks konkurs eller streik ved utdanningsinstitusjonen) som umuliggjør gjennomføring av eksamen. Det understrekes at dette er en snever unntaksregel som kan legges til grunn etter en konkret rimelighetsvurdering.

7.3.3 Begrunnelse:

En vurdering av at deltaker fyller unntaksvilkårene må begrunnes. Denne begrunnelsen må komme i tillegg til begrunnelsen for hvorfor tiltaket anses som nødvendig og hensiktsmessig, som en særskilt vurdering av unntaksbestemmelsene.

Vurderinger av unntaksbestemmelsen om utvidet varighet må dokumenteres i saken.

Begrunnelsen må peke på de konkrete forhold i utdanningssituasjonen hvor man har identifisert et avvik, deretter hvordan avvikene kan forklares med deltakerens sosiale eller helsemessige forhold og hvorfor avvikene anses som vesentlige.

7.3.4 Del- /egenfinansiering:

Det er anledning til å godkjenne ordinær utdanning utover varighetsbegrensningen på tre år under forutsetning av egenfinansiering. Tiltaksdeltaker må da selv dekke kostnadene til utdanningen utover tre år. I slike tilfeller vil NAV dekke kostnadene til utdanning i de første tre årene av utdanningen.

I de tilfeller hvor NAV vurderer en kortere periode enn tre år med ordinær utdanning som nødvendig er det anledning til å godkjenne en lengre periode enn det NAV vurderer som nødvendig under forutsetning av egenfinansiering. Tiltaksdeltaker må da selv dekke kostnadene til utdanningen utover perioden NAV finner nødvendig. I slike tilfeller vil NAV dekke kostnadene til utdanning i den første nødvendige perioden av utdanningen.

Del/egenfinansiering er beskrevet i punkt 7.1.5.2

§ 7-4 Tilskudd til tiltaksarrangør

7.4.1 Gjelder for opplæring i form av ordinær utdanning.

Tilskudd til skolepenger, semesteravgift og eksamensgebyr ytes på grunnlag av de faktiske utgiftene. Størrelsen på skolepenger, semesteravgift og eksamensgebyr er sterkt varierende fra skole til skole. Ved noen skoler kreves ikke skolepenger eller eksamensgebyr, mens det ved andre skoler (særlig private skoler) kan være høyere utgifter.

Med skolepenger menes utgifter som direkte relaterer seg til det å gi undervisning/opplæring, f. eks utgifter til undervisningskrefter, undervisningslokaler og øvrige driftsutgifter som utdanningsstedet har for å få levert en opplæringstjeneste.

Ved noen undervisningsinstitusjoner omfatter utgifter til skolepenger både betaling for undervisning og bøker/undervisningsmateriell.

I slike tilfeller må utgiftene til bøker og undervisningsmateriell skilles ut fra skolepengene, da disse utgiftspostene som hovedregel dekkes ulikt. Den delen av skolepengene som omfatter bøker og undervisningsmateriell skal ikke dekkes av dette formålet. For personer som mottar arbeidsavklaringspenger dekkes dette etter reglene for tilleggsstønader (jfr. Lov om arbeidsavklaringspenger § 11-12 første ledd) og øvrige tiltaksdeltakere får disse utgiftene dekket etter reglene om individstønad (jfr. forskrift om arbeidsmarkedstiltak § 10-5, bokstav f).

Det gjøres oppmerksom på at utgifter til frivillig medlemskap i elev-/studentorganisasjoner og utgifter til kopiering o.l. ikke er å anse som skolepenger, semesteravgift eller eksamensgebyr.

Autorisasjonsgebyr og påmeldingsavgifter som er en forutsetning for å starte og fullføre tiltaket og gå opp til avsluttende prøve/eksamen kan dekkes.

7.4.1.1 Beløp:

Stønad til skolepenger, semesteravgift og eksamensgebyr kan maksimalt gis inntil maksimalsats pr. undervisningsår. Når en tiltaksperiode varer inntil et undervisningsår kan det maksimalt ytes et tilskudd på maksimalsats for ett år

Stønaden er videre begrenset ved at den maksimalt gis med tilskudd intil en samlet maksimalsats i en sammenhengende tiltaksperiode. Det er summen av henholdsvis skolepenger, semesteravgifter og eksamensgebyr som er begrenset, ikke hver og en av utgiftene.

Kostnadstaket gjelder pr. undervisningsår. Det betyr at begrensningen gjelder pr. år vedkommende person er under utdanning og innebærer at begrensningen vil være den samme uavhengig av når på året tiltaket tar til.

NAV skal før innvilgelse av et utdanningstiltak innhente oversikt over alle kostnader ved utdanningen og ta med kostnader i en vurdering av om et tiltak kan innvilges. Det skal lages tilsagn før tiltakets oppstart.

NAV har ikke hjemmel for å utbetale beløp utover maksimalsatser med mindre unntaksbestemmelser oppfylles (se punkt 7.4.1.2). Hvis en saksbehandler innvilger et utdanningstiltak uten å angi maksimalt tilskuddsbeløp og bruker er forespeilet full dekning av kostnadene, innebærer det at vedkommende går utover sine fullmakter og kan igjen medføre at NAV får et erstatningsansvar overfor tiltaksdeltaker etter skadeerstatningsloven (skl) § 2-1 dersom kostnadene overstiger maksimalt tilskuddsbeløp. Det er derfor svært viktig at maksimalt tilskuddsbeløp angis i hvert tilfelle.

Et eventuelt erstatningskrav behandles ved NAV Klageinnstans Sør.

7.4.1.2 Unntaksbestemmelser:

Det kan gjøres unntak fra kostnadsbegrensningene dersom det er påkrevd for å gjennomføre et nødvendig og hensiktsmessig tiltak.

I vurderingen skal det legges særskilt vekt på om utdanningssituasjonen tilbyr spesielt tilpasset undervisning og oppfølging til funksjonshemmede, som gjør skolepengene høye.

Unntak vil også kunne gis i tilfeller hvor tiltaksgjennomføringen f. eks på grunn av den enkeltes helsetilstand bare kan gjennomføres på så lang tid at kostnadstaket overskrides.

Dersom det kun er prisen på utdanningen som er årsaken til at kostnadstaket overskrides, er dette ikke tilstrekkelig til å si at vilkåret om "påkrevd" er oppfylt. Det må foreligge andre momenter ved deltakers situasjon som tilsier unntak.

Vurderinger om unntak fra maksimalsatsene i henhold til unntaksbestemmelsen i § 7-4, jf pkt 7.4.1.2 skal begrunnes med dokumentasjon i notat i saken.

7.4.1.2.1 Begrunnelse:

Hvis det vurderes at deltaker fyller unntaksvilkårene må vurderingen som er gjort begrunnes. Denne begrunnelsen må da komme i tillegg til begrunnelsen av hvorfor tiltaket anses som nødvendig og hensiktsmessig, som en særskilt vurdering av unntaksbestemmelsene.

Ved vedtak om utdanning som arbeidsrettet tiltak må begrunnelse og vurderinger av unntaksbestemmelse om kostnadstak dokumenteres i saken.

Begrunnelsen må peke på de konkrete forhold i utdanningssituasjonen hvor man har identifisert et avvik, deretter hvordan avvikene kan forklares med deltakerens sykdom, skade eller lyte.

7.4.2 Del- / egenfinansiering:

Det er anledning til å godkjenne ordinær utdanning som overstiger kostnadsbegrensningen i de tilfeller hvor utdanningen vurderes som nødvendig og hensiktsmessig, men at kostnadene overskrider kostnadsbegrensningen. Godkjenning av utdanning som overstiger kostnadsbegrensningen må da gjøres under forutsetning av delfinansiering.

Det er anledning til å godkjenne ordinær utdanning som ikke er rimeligste tilgjengelige alternativ i de tilfeller hvor utdanningen vurderes som hensiktsmessig, men at kostnaden for utdanningsalternativet tiltaksdeltaker ønsker ikke er nødvendig. Godkjenning av utdanning som ikke er rimeligste tilgjengelige alternativ må da gjøres under forutsetning av delfinansiering.

Del/egenfinansiering er beskrevet i punkt 7.1.5.2

7.4.3 Utlegg:

I tilfeller hvor deltakeren selv har hatt utlegg i forbindelse med utdanningen, for eksempel til semesteravgift, kan stønad tilsvarende deltakers utgift utbetales direkte til tiltaksdeltakeren. Tilskuddet utbetales i slike tilfeller via saksbehandlerrutinen for individstønad.

7.4.4 Materiell til AMO-kurs

Ved AMO skal bøker og undervisningsmateriell normalt være inkludert i kursprisen

§ 7-5 Anskaffelse

7.5.1 AMO enkeltplass:

Ved kjøp av AMO enkeltplass gjelder i utgangspunktet de samme reglene som ved anskaffelse av ordinære AMO-kurs.

Ved kjøp av AMO enkeltplass må det så langt som mulig, og vurdert som formålstjenlig, inngås rammeavtaler. Anskaffelse av AMO enkeltplass utenfor rammeavtale skjer primært gjennom prosedyren Direkte kjøp, jf. Forskrift om Offentlige anskaffelser (FOA) del I.

7.5.2 Ordinær utdanning:

Ordinær utdanning for personer med nedsatt arbeidsevne er ikke omfattet av regelverket for offentlige anskaffelser.

Utfyllende regler til Kapittel 8. Bedriftsintern opplæring

§ 8-1 Innhold

Med omstilling menes en vesentlig endring av bedriftens produksjon eller etablering på nye markeder. Dette kan innebære gjennomgående endring av produksjonsmåter, et skifte av produksjonsutstyr, eller en overgang til nye produkter eller tjenester. Oppgradering av eksisterende produksjonsutstyr er ikke å betrakte som omstilling, men må ses som en del av bedriftens naturlige oppgraderingsbehov.

§ 8-2 Definisjoner

a og b) Definisjon på bedriftstørrelser

For å kunne beregne tilskudd til bedriftsintern opplæring som "Små og mellomstore bedrifter" må en bedrift ikke være en del av en større bedrift.

c og d) Definisjon på særskilt og generell opplæring
I vurderingen av om opplæringen er av særskilt eller generell karakter må det legges vekt på om opplæringen gir overførbar kunnskap, blant annet med utgangspunkt i

- om offentlige myndigheter eller andre instanser med myndighet til det kan godkjenne kvalifikasjonene ved å utstede vitnemål, bevis etc.
- om arbeidstakere fra forskjellige bedrifter kan benytte seg av tilbudet eller at flere bedrifter organiserer opplæring sammen

Opplæring innen bedriften kan, selv om den er skreddersydd for bedriften, være generell hvis den i stor grad er overførbar til andre bedrifter eller annen virksomhet.

§ 8-3 Krav til opplæringen

Opplæring som er støtteberettiget må være bedriftsrettet

Det er et generelt vilkår for tilskudd under BIO-ordningen at opplæringen skal komme i tillegg til bedriftens ordinære opplæring. Bedriftene må ved søknad fremlegge en opplæringsplan

På bakgrunn av innholdet i bedriftens opplæringsplan, søknaden og all øvrig dokumentasjon i saken skal NAV vurdere om opplæringen det søkes om tilskudd til kommer i tillegg til bedriftens ordinære opplæring.

§ 8-4 Tilskudd til tiltaksarrangør

Beregningsgrunnlag for tilskudd
Beregningsgrunnlaget for opplæringstilskuddet er de støtteberettigede kostnadene listet opp under bokstav a til og med e i syvende ledd.

Beregningsgrunnlaget for tilskudd til lønnsutgifter er kostnader til lønn under bokstav f (syvende ledd).

Samlet beregningsgrunnlag for tilskudd til bedriftsintern opplæring er summen av beregningsgrunnlaget for opplæringstilskudd og tilskudd til lønnsutgifter, men hvor beregningsgrunnlaget for tilskudd til lønnsutgifter ikke kan overstige beregningsgrunnlaget for opplæringstilskudd.

Tilskudd til praktisk trening
Det kan ikke gis tilskudd til lønnsutgifter til praktisk trening i løpende produksjon. Dette innebærer at lønnsutgifter knyttet til alle timer deltakerne har trening i løpende produksjon må trekkes fra i beregningsgrunnlaget for tilskudd. Beregningsgrunnlaget for opplæringstilskudd skal ikke reduseres.

§ 8-5 Tilskuddets størrelse

Den samlede støttesatsen kan ikke overstige 80%. Dette gjelder selv om kriteriene for støttesats til sammen blir en prosentsats over 80%. Unntaket er kun støtte til sjøtransportsektoren der støttesatsen kan være på 100%.

Sone III og IV: Virkeområdet for direkte bedriftsrettet støtte

Fylke	Sone III og IV
Aust- Agder	Bykle, Valle, Bygland, Evje og Hornnes, Tvedestrand, Vegårshei, Gjerstad, Risør, Åmli
Buskerud	Nore og Uvdal, Rollag, Flesberg, Krødsherad, Sigdal, Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nes, Flå
Finnmark	Alle kommuner
Hedmark	Våler, Åsnes, Grue, Eidskog, Kongsvinger, Os, Folldal, Alvdal, Tynset, Tolga, Engerdal, Rendalen, Stor-Elvdal, Åmot, Trysil
Hordaland	Masfjorden, Fedje, Modalen, Vaksdal, Austevoll, Samnanger, Kvam, Voss, Granvin, Kvinnherad, Tysnes, Fitjar, Etne, Ulvik, Eidfjord, Ullensvang, Odda, Jondal
Møre- Og Romsdal	Sunndal, Tingvoll, Frei, Gjemnes, Averøy, Eide, Aukra, Sandøy, Midsund, Nesset, Rauma, Vestnes, Haram, Stordal, Stranda, Norddal, Ørsta, Volda, Herøy, Sande, Vanylven, Kristiansund, Aure, Smøla, Halsa, Rindal, Surnadal
Nordland	Alle kommuner
Nord- Trøndelag	Inderøy, Verdal, Leksvik, Frosta, Steinkjer, Leka, Nærøy, Vikna, Flatanger, Fosnes, Overhalla, Høylandet, Grong, Namsskogan, Røyrvik, Lierne, Snåsa, Namdalseid, Verran, Mosvik, Meråker, Namsos
Oppland	Vang, Øystre Slidre, Vestre Slidre, Nord-Aurdal, Etnedal, Sør-Aurdal, Nordre Land, Søndre Land, Gausdal, Ringebu, Sør-Fron, Sel, Nord-Fron, Vågå, Lom, Skjåk, Lesja, Dovre
Rogaland	Vindafjord, Kvitsøy, Finnøy, Suldal, Hjelmeland, Lund, Sokndal, Utsira, Sauda
Sogn- og Fjordane	Alle kommuner
Sør- Trøndelag	Selbu, Midtre Gauldal, Rissa, Ørland, Tydal, Holtålen, Røros, Meldal, Rennebu, Oppdal, Osen, Roan, Åfjord, Bjugn, Agdenes, Frøya, Hitra, Snillfjord, Hemne
Telemark	Hjartdal, Sauherad, Bø, Nome, Drangedal, Kragerø, Notodden, Vinje, Tokke, Fyresdal, Nissedal, Kviteseid, Seljord, Tinn
Troms	Alle kommuner
Vest- Agder	Sirdal, Kvinesdal, Hægebostad, Audnedal, Åseral, Marnardal, Flekkefjord, Farsund

Østfold	Aremark, Marker, Rømskog

§ 8-6 Varighet

Opplæringstiden for hver deltaker skal som hovedregel ikke overstige 13 uker.

Opplæringen kan tas på deltid over en noe lenger periode, men den samlede opplæringstiden kan ikke overskride 13 hele uker.

§ 8-7 Krav til bedrifter som gjennomfører BIO

Så lenge opplæringen pågår skal bedriften hver måned sende oppgaver over arbeidstakere som deltar på opplæringen.

Utfyllende regler til Kapittel 9. Tidsbegrenset lønnstilskudd

§ 9-1 Tiltakets innhold

Lønnstilskudd til privat virksomhet ytes til etablerte bedrifter med ordinær produksjons- og sysselsettingsvirksomhet.

Oppfølging og bistand i løpet av lønnstilskuddsperioden skal være individuell og planlegges i nært samarbeid med den enkelte arbeidstaker og arbeidsgiver, minimum hver tredje måned det første året. Dersom det er behov for tettere oppfølging, skal NAV følge opp i tråd med dette.

Behovet for lønnskompensasjon skal vurderes regelmessig. Størrelse og varighet på kompensasjonen vurderes og forhandles med arbeidsgiver på bakgrunn av dokumentasjon og informasjon om arbeidstakers arbeidsevne.

Behovet for forlengelse av avtale om tidsbegrenset lønnstilskudd må dokumenteres ved henvisning til jevnlige oppfølgingsmøter mellom NAV, arbeidsgiver og arbeidstaker der arbeidsevnen har vært vurdert.

Både arbeidstaker og arbeidsgiver skal ha en fast kontaktperson i NAV.

§ 9-4 Tilskuddets størrelse og varighet

Samlet kostnad skal ikke overstige maksimalrammene for lønnstilskudd. Dette innebærer at tilskudd kan settes høyere enn 50 % for en del av perioden mot at varigheten kortes ned eller at tilskuddet reduseres i påfølgende perioder, slik at samlet kostnad ikke overstiger 50 % av lønnen i 12 måneder. For personer med nedsatt arbeidsevne, kan tilskuddet settes høyere enn 60 % for en del av perioden mot at varigheten kortes ned eller at tilskuddet reduseres i påfølgende perioder, slik at samlet kostnad ikke overstiger 60 % av lønnen i 36 måneder.

Tiltaksarrangør skal ha en egenandel, hvilket innebærer at det ikke skal gis tilsagn som innebærer 100 % lønnstilskudd.

Utfyllende regler til Kapittel 10. Tiltak i arbeidsmarkedsbedrifter

§ 10-1 Tiltakets innhold

Tiltaket skal gjennomføres i reelle bedriftsmiljøer. Med reelle bedriftsmiljøer menes at alle arbeidsmarkedsbedrifter skal ha interne tilbud innen produksjon av varer og tjenester som bidrar til målet med Tiltak i arbeidsmarkedsbedrift.

Bedriftene kan på grunnlag av individuell handlingsplan leie ut ansatte ved Kvalifisering i arbeidsmarkedsbedrift til ordinært arbeidsliv i forbindelse med ekstern kvalifisering (opplæring/arbeidstrening) og formidling. Under Tilrettelagt arbeid i arbeidsmarkedsbedrift kan det benyttes utleie med sikte på formidling i inntil 6 måneder.

§ 10-3 Krav til virksomheten

Godkjenning som arbeidsmarkedsbedrift skjer etter vedtak ved NAV fylke. Dette gjelder også ved ny oppstart etter konkurs. NAV fylke godkjenner nye plasser innenfor fylkets rammer.

Kravet i punkt 1 i annet ledd i forskriften om arbeidsrettede tiltak om at attføring skal være tiltaksarrangørens primære virksomhet, skal nedfelles i selskapets vedtekter og gjenspeiles i selskapets forretningsidé, drift og profil.

Punkt 5 setter en 50 % begrensning for Tilrettelagt arbeid i arbeidsmarkedsbedrift som beregnes som et årlig gjennomsnitt ved den enkelte bedrift.

§ 10-7 Tilskudd til tiltaksarrangør

Under Kvalifisering i arbeidsmarkedsbedrift og Tilrettelagt arbeid i arbeidsmarkedsbedrift gis lønn- og attføringstilskudd etter dokumenterte månedsverk.

For Kvalifisering i arbeidsmarkedsbedrift og Tilrettelagt arbeid i arbeidsmarkedsbedrift gis det attføringstilskudd og lønnstilskudd for hele arbeidsgiverperioden ved sykefravær (16 dager). Ved sykefravær fra dag 17 til dag 56 (maks 40 dager) skal bedriften kun ha attføringstilskudd. Ved sykefravær f.o.m. 56 dager gis det ikke tilskudd.

Utfyllende regler til Kapittel 11. Varig tilrettelagt arbeid

§11-1 Tiltakets innhold

Arbeidet skal bidra til å opprettholde og utvikle ressurser hos arbeidstakerne gjennom tilrettelagt arbeid og kvalifisering gjennom produksjon av varer og tjenester.

Med ressurser menes her personlige ferdigheter som er viktige i tilknytningen til arbeidslivet, både i arbeidet i tiltaket og ved eventuell overgang til andre tiltak og/eller ordinært arbeidsliv. Slik overgang skal vurderes jevnlig.

Arbeidsinstruksjon og kvalifisering av arbeidstakere er et ansvar for virksomheten. Andre viktige oppgaver vil være sosial trening og motivering. Det er tiltaksarrangørens ansvar å sørge for nødvendig yrkesfaglig, pedagogisk og attføringsrettet kompetanse innen sitt virksomhetsområde.

Tiltaksarrangøren har ansvar for å tilby den enkelte arbeidstaker tilrettelagt arbeid. Arbeidsoppgavene som tilbys må kontinuerlig evalueres og endres ut fra de behov og forutsetninger arbeidstakerne/søkerne har.

Tiltaksarrangør bør tilby arbeidstakerne arbeid innenfor næringer som har tilknytning til lokalsamfunn/kommune, slik at de kan få en kompetanse som kan gi bedre muligheter for integrering i det ordinære samfunns- og arbeidsliv.

VTA i skjermet virksomhet

Tiltaksarrangør skal kunne tilby arbeidstakerne tilrettelagte kvalifiseringsopplegg. Kvalifiseringen bør tilknyttes bedriftens virksomhet og individuelle kvalifiseringsplaner. Kvalifiseringen må tilpasses den enkeltes forutsetninger og bør organiseres i avgrensede enheter med delmål som kan bygge på hverandre. Gjennomført kvalifisering må kunne dokumenteres.

I den grad det er mulig bør det faglige innholdet innrettes slik at det kan vurderes for godskriving i forhold til offentlig godkjent opplæring.

Den individuelle kvalifiseringsplanen utvikles i nært samarbeid med arbeidstakeren som har medansvar for gjennomføringen. Vedkommende har i denne forbindelse rett til veiledning for å nå kvalifiseringsmålene. Kvalifiseringsplanen skal jevnlig evalueres og videreutvikles ut fra den enkeltes forutsetninger.

Når kvalifiseringen rettes mot overgang til andre tiltak/ordinært arbeidsliv, har NAV lokal et særlig ansvar for å vurdere å legge til rette for de ulike virkemidler som til en hver tid anses nødvendig og hensiktsmessig for videre attføring.

VTA - i ordinær virksomhet

Varig tilrettelagt arbeid i ordinære virksomheter kan opprettes enkeltvis eller som flere plasser i samme bedrift. Det er den enkeltes ønsker, behov og forutsetninger som er avgjørende for om det skal opprettes VTA plasser i det ordinære. Plassene er knyttet til den enkelte tiltaksdeltaker. NAV er ansvarlig for opprettelse og oppfølging.

Arbeidsgiver må kunne tilby brukerne et individuelt tilpasset opplegg etter den enkeltes forutsetninger og med nødvendig oppfølging. Arbeidsgiver har ansvaret for at det oppnevnes en fadder for den enkelte deltaker i bedriften.

Arbeidsgiver har ansvaret for at det oppnevnes kontaktperson som ivaretar kommunikasjon og samarbeid med NAV. Arbeidsgiver er forpliktet til å rapportere etter nærmere avtale (minst en gang i året). Rapporten skal inneholde dokumentasjon om deltakerens utvikling i arbeidsforholdet og hvilke tilpasninger som er gjort for å øke deltakerens mestringsnivå.

§ 11-6 Ansettelsesforhold

Tiltaksdeltaker er arbeidstaker i henhold til arbeidsmiljøloven, og det skal ligge en arbeidskontrakt til grunn for ansettelsesforholdet.

Det er bedriftens ledelse som har myndighet til å avgjøre opphør av arbeidsforhold (oppsigelse eller avskjed). NAV skal ha forhåndsmelding dersom det er aktuelt å endre eller avslutte arbeidsforholdet.

Søknad om tiltaksdeltakelse vurderes av NAV lokal som er innsøkende instans. Innsøkingen skal være formet på grunnlag av søkerens muligheter/ressurser og yrkeshindringer. NAV lokal innhenter og vedlegger nødvendig dokumentasjon.

Ved avslutning av arbeidsforhold skal det utarbeides en sluttattest til deltakeren. Det skal i tillegg utarbeides en sluttrapport som må være velegnet i forhold til arbeidstakerens videre livssituasjon. Her menes de behov som kan oppstå ved overgang til andre tiltak, annet arbeid, skolegang, dagsenter mv.

VTA i skjermet virksomhet

Arbeidstakeren bør som hovedregel kunne arbeide minst halv ordinær arbeidstid pr. uke.

Arbeidstakeren har et medansvar for å følge en tilrettelagt kvalifiseringsplan for å utvikle ferdigheter knyttet til arbeidsplassen, og for at overgang til andre tiltak og/eller ordinært arbeidsliv på sikt kan vurderes.

§ 11-7 Tilskudd til tiltaksarrangør

Ny betalingspraksis fra 1.7.2012
NAV gir tilsagn for 6 måneder for antall avtalte plasser.
Antall plasser/brukere kan variere i tilsagnsperioden. NAV skal gi tilleggstilsagn hvis det skal gjennomføres tiltaksplasser utover avtalt ramme i tilsagnsperioden.

Tilskudd utbetales etterskuddsvis iht fast sats per tiltaksdeltaker per måned for perioden fra startdato til avtalt sluttdato.
Omfang av deltakelse for den enkelte tiltaksdeltaker skal framgå av innsøkning/bestilling. 50 % eller mer av antall timer som er avtalt som full tid hos den enkelte tiltaksarrangør gir 100 % refusjon, mindre enn 50% av full tid gir 50 % refusjon av statlig tilskuddssats. Tilskudd utbetales tiltaksarrangør ved sykefravær/annet fravær i avtalt tiltaksperiode.

Utfyllende regler til Kapittel 12. Tilskudd til tiltaksarrangør

§ 12-2 Tilskudd til teknisk tilrettelegging

Arbeidsgiver sender søknad til NAV-kontoret med informasjon om behovet og kostnaden for utstyret og for nødvendig opplæring av tiltaksdeltakeren i bruk av utstyret.

NAV lokals vurdering av en søknad om tilskudd til teknisk tilrettelegging skal omfatte:

- en avklaring med NAV Hjelpemiddelsentral om formålet inngår i Hjelpemiddelsentralens ansvarsområde,
- tilskuddets betydning for gjennomføring av tiltaket og
- arbeidsgivers/tiltaksarrangørens ansvar.

§ 12-3 Tilskudd ved opprettelse av nye tiltaksplasser

Tilskudd kan gis dersom opprettelse av plasser medfører investeringskostnader for tiltaksarrangør.

Dersom en tiltaksarrangør har behov for tilskudd må dette dokumenteres overfor NAV som deretter gjør en vurdering av kostnadsspørsmålet.

NAV gir tilskuddet i henhold til faste satser. Tilskuddet gis en varighet som best samsvarer med de faktisk dokumenterte kostnadene.

§ 12-5 Utbetaling

Ved utbetaling til arbeidsgiver gis tilskuddet etter regning inntil fastsatt maksimalsats.

Utfyllende regler til Kapittel 13. Behandlingstilbud for personer med lettere psykiske og sammensatte lidelser

§ 13-1 Innhold

Yrkesaktive personer omfatter personer som har et arbeidsforhold, både selvstendig næringsdrivende og arbeidstakere, dvs. personer som har et konkret inntektsgivende ordinært arbeid å komme tilbake til etter gjennomført behandling.

Personer med behov for behandling for å kunne begynne i et arbeidsrettet tiltak er ikke i målgruppa for denne ordningen og må henvises til det ordinære behandlingstilbudet. Tiltaket skal heller ikke benyttes forebyggende og kan således kun benyttes av personer med et arbeidsforhold og som mottar stønad fra NAV.

For personer med lettere psykiske lidelser tilbys utredning/behandling av psykolog eller psykiater.

For utredning og behandling av sammensatte lidelser kreves et tverrfaglig team som skal inngå i et forpliktende samarbeid i et behandlerteam. Teamet skal bestå av minimum to fagpersoner, hvorav den ene skal være enten psykolog eller psykiater, og i tillegg en lege med annen relevant somatisk spesialitet.

For begge deltjenester gjelder at dersom utredning konkluderer med at behandling sannsynligvis ikke vil medføre friskmelding innen 18 uker etter henvisningsdato, skal behandling ikke iverksettes.

Personer som blir friskmeldt til arbeid innen 18 uker etter henvisningsdato kan i spesielle tilfeller få tilbud om vedlikeholdsbehandling i inntil ytterligere 18 uker regnet fra friskmeldingsdato.

§ 13-2 Varighet

Varigheten på behandlingstilbudet på opptil 18 uker regnes fra NAVs henvisningsdato til behandler.